

WIE IS ANNIE SANDERS?

Het leek er duidelijk op, nee, het was zeker dat vader Sanders zijn zin zou krijgen, toen, op 21 maart 1921. Met trots nam hij zijn vandaag geboren dochter in zijn armen.

Toch was er iets!

Weldra bleek dat de kleine Annie niet kon zien: Het was hun tweede, blinde kind.

Het zette uiteraard een domper op de vreugde.

„Dat hebben ze mij niet zo verteld natuurlijk”, vertrouwde mej. Annie Sanders mij toe, „maar het was een geweldige slag voor hen. Vader had juist zo naar een dochter verlangd.” Annie vertelt er bij dat van de vijf kinderen er twee blind werden geboren. Over haar blind-zijn vertelt zij mij het volgende:

„Zelf ervaar ik mijn blindheid niet als een handicap, omdat ik er geen enkele notie van heb wat het is om te kunnen zien. Ik mis het volstrekt niet. Men moet ook niet denken dat wij in een donkere wereld leven, want ik weet niet het verschil tussen donker en licht. Die uitdrukkingen zeggen mij niets. Dat is met mensen die eerst gezien hebben en daarna blind worden geheel anders. Die ervaren het als een enorm verlies en een grote handicap”

Als ik haar vraag wat ze dan denkt als er over licht gesproken wordt, antwoordt ze vrij kortaf: „Dan denk ik niets, want ik weet niet waar het over gaat. Ik kan me daarbij niets voorstellen. Daarom spreekt mij, wat bijvoorbeeld Christus betreft, een uitdrukking als Vredevorst veel meer aan dan de typering Licht der wereld”

„Juffrouw Sanders, bent u als kleuter nooit op de gedachte gekomen: Hé, wat leef ik toch moeilijk?”

„Nee hoor, op geen enkele wijze

Ik leefde gewoon met het gezin mee, zoals ieder kind en ik werd ook niet anders behandeld. Nou ja, misschien werd mij wel wat meer toegegeven: Als ik anderen over landschappen en zo hoorde praten, werd ik niet jaloers, want het interesseerde mij niet. Het was mijn wereld niet. Ik heb geen enkele behoefte aan een mooi landschap want ik weet volstrekt niet wat dat inhoudt. Ik verlang wel naar een bos, omdat het daar zo heerlijk ruikt en het er zo gezond is”

Over het gedachten-leven weet Annie Sanders wat meer te verhalen. Veel blinden hebben een rijk gedachtenleven.

De laatste tijd echter heeft Annie niet veel tijd om te denken of b.v. een bijbelstudie te maken.

Haar leven is bezet met schrijven en ook met het braillewerk voor anderen.

Annie Sanders bezocht de Lagere School en ging later naar de Mulo, maar ze deed geen examen. Nee, het was niet op een blinden-school, gewoon op een normale school. Hoe dat kon? . . . „Wel, dat is een verhaal op zichzelf. Er was bij ons in Enschede een jongen die op zevenjarige leeftijd blind werd. Ik weet niet meer of de oorzaak een ziekte was, of een ongeluk. De ouders vonden het erg om hem naar een andere plaats te sturen. Toen gebeurde er iets ongelooflijks: de onderwijzeressen gingen braille leren. Het schoolhoofd werkte helemaal mee en zo hebben ze die blinde jongen daar op school kunnen houden. Na een jaar hebben ze mij daar ook braille geleerd. De juf schreef alle boekjes over in brailleschrift. Ik leerde snel lezen (op vijfjarige leeftijd). Het ging spelenderwijs. Zij die op latere leeftijd braille leren, lezen veel langzamer en stunteliger. Als ik het verhaal eenmaal ken, lees ik het net zo snel als iemand die normaal leest. Een boek dat je voor het eerst braille leest, gaat wat langzamer, want wij kunnen niet vooruitkijken, zoals mijn vader gewoon was te doen. Hij vertelde mij dat hij altijd een paar zinnen vooruit keek. Nu, dat is er bij ons niet bij, dat begrijpt u. Mijn vader leerde mij hoe ik voorlezen moest. Zelf kon

hij het ongelooflijk goed. Het lezen was bij hem voordragen. Later kreeg hij een beroerte en had daardoor spraakmoeilijkheden.”

Wanneer kwam mej. Sanders er achter dat ze schrijftalent had? — „Wel, dat heb ik altijd geweten. Als kind van drie jaar liep ik achter moeders rok alle mogelijke verhaaltjes te fantaseren. Wij hadden een heel grote kelder in een ouderwets huis, waar de kelder helemaal langs liep. Een ander kind zou doodsangsten hebben uitgestaan met zo'n pikdonkere kelder, maar daar had ik natuurlijk geen last van. Een super verlichte kamer is voor mij niet lichter dan een donkere kelder en andersom ook niet. Ik liep hele avonden te fantaseren in die kelder. Helemaal alleen. Over alles wat ik hoorde en mij voorgelezen was. Op mijn manier maakte ik er weer een eigen verhaaltje van. Daar was ik gelukkig mee”

Is bang in donker een volstrekt onbekend begrip voor Annie Sanders? — „Bang in donker ken ik niet. Toch moet ik er bij zeggen dat ik schrikachtig word als het tegen de avond loopt. Overdag schrik ik b.v. niet van de telefoon, maar als ik 's avonds zit te werken, dan wel. Hoe dat precies komt weet ik ook niet”

„Mijn eerste boek? Wel, dat was Frits Penning, een boek voor jongens van een jaar of twaalf. Jan Haan in Groningen gaf het uit. Ik kwam ertoe dit boek te schrijven omdat ik een boek had gelezen: „Op en om de afsluitdijk”. Dat verhaal ging over een jongen die heel slechte pleegouders had. Dan heb ik altijd de reactie om een boek te schrijven over een jongen die goede pleegouders heeft. Dat heb ik nog altijd, als ik zo iets in een boek tegenkom. Ik heb nu 36 boeken geschreven, die uitgegeven zijn. Als ik er geen tijd voor had, nam ik die tijd. Soms werd verondersteld dat ik huiswerk zat te maken, maar dan was ik aan het schrijven. Toen ik mijn eerste boek maakte, was ik namelijk zeventien jaar oud. Als men mij vraagt waarom ik schrijf, antwoord ik: In de eerste plaats voor de evangelisatie en in de

tweede plaats omdat ik het graag doe. Ik heb er plezier in. Maar het evangeliserende ligt absoluut voorop. Dat heb ik altijd als normaal beschouwd”

Beleeft Annie Sanders veel blijdschap in haar geloofsleven? — „Dat wel, maar er zijn bergen en dalen, hoor. Er zijn wel eens dagen waarbij je denkt: Waar is mijn geloof nu eigenlijk? Maar opeens is het er dan weer. Dat zal bij anderen ook wel zo zijn. Je staat niet altijd op een berg en je zit niet altijd in de put, zei eens iemand. Soms is er grote vreugde. Eens had ik een speciale ervaring. Dat was in de fabrieksvakantie in Enschede. Alles zwemt dan uit en het wordt dan erg doods in de stad. Ik stond achter het huis en dacht aan de Wederkomst van Jezus Christus, waar ik pas een preek over had gehoord. Als nu de laatste bazuinen eens zouden gaan Op dat moment verlangde ik daarnaar. Dat verlangen is niet altijd even sterk, maar toen was het sterk. Och, als een mens het goed heeft, verlangt hij niet zo gauw om weg te gaan. En we hebben het allemaal aardig goed, hier. Of ik nu ook verlang om in de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde te mogen *zien*, daar denk ik eigenlijk niet over na. Zien is voor mij niet primair. Het enige waar ik aan denk is dat de zonde er dan niet meer is. Je kunt daar gelukkig geen zonde meer doen”

Uiteraard vraag ik nu of Annie Sanders dan nu nog wel zondigt en of zij daar last van heeft — „Ja, helaas zondig ik en dat zal wel altijd zo blijven, want volmaakte mensen zijn er hier niet. Eens hoorde ik een verhaal van mevrouw Gilhuis-Smitskamp. Ook een schrijfster. Zij vertelde dat haar kinderen haar vroegen: „Doet u ook wel eens zonde?” Zij had daarop geantwoord: „Ja, alle mensen zondigen.” Toen zei een van die kleintjes: „Maar ik heb het van u nog nooit gezien.” De ander reageerde: „Och, dat doen ze natuurlijk ’s avonds, als wij op bed liggen . . .” En passant wil ik hier wel aan toevoegen dat wij, schrijvers, de ouders nooit als volmaakte mensen moeten tekenen. Dat is irreëel en dan geeft het het kind een schok als zij in de puberteit

ervaren dat de ouders het ook verkeerd doen. Ik heb daar wel eens uitgevers voor gewaarschuwd. Ik laat de vaders en moeders in een boek natuurlijk niet expres verkeerde dingen doen. Zo moet het ook niet. Maar als ze het mis hebben dan schrijf ik het er openlijk bij”

Annie Sanders gaat in haar schrijven erg serieus te werk. Haar schrijfcredo is: „De plaats van een schrijver is een bescheiden plaats, maar op een bescheiden plaats kun je ook meebouwen aan Gods Koninkrijk, want bij God zijn er geen vergeten hoekjes”

Over evangelisatiedrang die Annie zo primair ziet in haar boeken zegt ze: „Omdat ik dat gewoon nodig acht voor de zielen van de mensen. Liefde moet de achtergrond zijn. Hoe die geestelijke reacties op je werk zijn, word je als schrijver eigenlijk niet gewaar, want je hoort niet hoe de lezers reageren. Ik zou tot de lezers vooral willen zeggen toch op te passen om met de Bijbel niet de moderne kant uit te gaan. De Bijbel daar moeten we niet in gaan knoeien. De Bijbel wordt soms uit elkaar gerafeld. In elke kerk moet men daar goed voor uitkijken. Men zegt dan b.v. dat het niet zo belangrijk is of die slang wel of niet gesproken heeft en men gaat de maagdelijke geboorte van Jezus Christus ontkennen, maar je kunt de hele Bijbel wel uit elkaar gaan trekken. We mogen er niet aan gaan knabbelen. Daar begint het mee. Voordat men er goed erg in heeft, wordt dan de Bijbel van zijn lading ontdaan”

Wil Annie Sanders graag oud worden? Ze zegt dat ze dat niet weet. De wereld ziet er tegenwoordig niet zo fraai uit. Het lijkt niet aantrekkelijk om stokoud te worden. Toch wil ze nog graag een poos blijven werken. Ten diepste vermoedt ze niet dat de wereld nog 50 jaar stand houdt. Christus zal ongetwijfeld eerder terugkomen, neemt ze aan. Ze vroeg zich vroeger wel eens bijna spijtig af of ze in het „hiernamaals” nooit meer boeken zou kunnen schrijven. Vanuit dit onderwerp stappen we weer over naar de begintijd van haar schrijven. Had zij nooit iemand die

haar begeleidde? — „Zeker wel. Vooral Anne de Vries. Hij leerde mij de langdradigheid af. Hij zei eens: „Ik ben de tel kwijt van al die kopjes thee in jouw boek en de praatjes over het weer”. Dat had natuurlijk ook een zekere achtergrond. Ik was meer dan andere kinderen opgevoed bij de gezelligheid. Andere kinderen kon je naar buiten sturen, als er visite kwam, maar dat konden ze met mij niet doen. Ik zat er altijd met mijn neus bij, als de grote mensen zaten te praten. Dat was mijn wereld. Die gezelligheid sprak mij, blind meisje, aan. Ik kan er nog wel eens naar verlangen, maar ik zou er nu geen tijd meer voor hebben.

Anne de Vries heeft mij veel afgeleerd. Hoe het dan wél moest, kwam ik later zelf wel achter. Het is al veel waard als je weet hoe het *niet* moet. Hij leerde me ook te schrappen wat niet to the point was. Ook moest je geen eigen commentaren in je boeken inlassen. De lezers moeten onder het lezen de schrijver vergeten en alleen aan de personen in het boek denken! Dat was een heel wijze les”

Lopen de boeken van Annie Sanders goed? — „De boeken die van mij zijn uitgegeven lopen goed, ja. Vroeger moest ik wel eens van de ene uitgever naar de andere gaan (nog wel eens, hoor). Soms kreeg ik het manuscript nog vaak retour ook en kwam ik zelf tot de conclusie het te vernietigen. (Dat zegt heel wat voor Annie Sanders, want zij gaat er bijna vanuit dat zij woordelijk geïnspireerd wordt voor haar boeken). Er waren ook wel boeken die een herdruk kregen. Ik noem „Siem Schans” en „Ina van de dokter” als ook, „Moeder, neem me mee”. Verder „Joke’s gouden tijd”.

Heeft Annie Sanders de zekerheid dat zij een kind van God is? — „Ja, die zekerheid mag ik hebben. In de oorlog zat ik ergens in een kerk. Ik dacht als er nu een bom op de kerk valt, ben ik Thuis! Daar twijfelde en daar twijfel ik niet aan. Ik twijfel wel eens aan mijzelf. Of ik het wel goed doe en zo. Maar als er hier een bom valt die ook mijn flatje treft, dan ben ik Thuis.

Maar ik wil nog graag voor anderen wat blijven doen, door middel van mijn „pen” (braillestift of schrijfmachine). Ik heb het in huize „De Bemmering” overigens best naar mijn zin. Je bent hier je eigen baas en ik mag doen wat ik wil; ik hoef met niemand te overleggen (Veel waard voor iemand met het zelfstandige karakter van Annie Sanders).

Op de valreep informeren we nog of de schrijfster ook een hobby beoefent. — „Ik heb wel een spel, maar dat kan niemand begrijpen, want je kunt het alleen spelen als je braille kunt lezen. Verder kan ik daarover geen uitleg geven. Maar ik heb ook een liefhebberij, namelijk het verzamelen van poppen in klederdracht. Als u daar bovenop die plank kijkt kunt u ze allemaal zien staan”

De poppen zitten mej. Sanders hoog, merk ik wel. Ze heeft er tien. Ook een politie-agent is er bij. „In die poppen ben ik bezig mijn laatste roman uit te beelden. Daarbij had ik ook een politie-agent nodig, daarom heb ik hem er maar bij gezet. Het gaat in dat boek over een gezin met tien kinderen. Die hoeven natuurlijk niet allemaal in verschillende klederdrachten te lopen, maar dat kan ik er zelf dan zo mooi bij maken. Er is hier een dame in huis die harlekijnen breit. Zij is het die voor mij deze collectie verzorgt. Ik heb ze allemaal goed op volgorde staan. En als u nu vraagt, wat heeft een blinde daar nu aan, dan zeg ik: alleen maar aardigheid! Hoewel ik het niet kan zien, weet ik toch precies hoe het is, vanwege mijn tastzin. Het vergoed voor mij het ontbreken van de mogelijkheid om moeder te worden”

Het spreekt vanzelf dat ik nu informeer of Annie Sanders dan zo graag moeder was geworden. Dat blijkt wel terdege het geval te zijn. „Maar daarvoor moet je eerst een man hebben” merkt ze nuchter op. „Een man heeft zich bij mij nooit aangemeld. Ik zei vroeger altijd dat ik een dominee of een boer wilde hebben. Maar geen van beide zijn komen opdagen. Die poppen vergoeden dus enigszins dat gemis. Maar ook mijn boeken hebben een beetje die functie, hoewel er wel een groot verschil is

met de zienden. Als er van mij een boek uitkomt ben ik dolblij, maar ik kan het zelf niet lezen, alleen op de band horen. Het boek, zoals het uitkomt, is dus alleen voor anderen”

Tenslotte vertelt Annie Sanders over nóg een liefhebberij: Met vakantie gaan. „Ik ga meestal ’s zomers naar Bilthoven, naar een Bijbelschool, als de studenten met vakantie zijn. De Kerstvakantie houd ik in Epe. En zo heeft het leven nog genoeg mooie dingen. Niemand hoeft medelijden met me te hebben. Het is goed iets voor een ander te kunnen betekenen. Als ik in Bilthoven ben ga ik altijd een week mee met invaliden. Sommigen vragen mij dan waarom ik niet met gewone, gezonde mensen meega. Dan zeg ik dat ik voor gezonde mensen niet veel tot steun kan zijn. Die gaan hun eigen gang wel. Voor invaliden kun je meer zijn. Ik kan b.v. ook pianospelen voor hen. Ik heb drie jaar les gehad. Niet dat het een uitgesproken liefhebberij voor me betekent, maar ik houd wel van geestelijke muziek. Van mijn laatste boek heb ik een orgel gekocht. Het staat daar in uw buurt. Het is voor mij een goede afleiding op zondagavond er op te spelen”

Rik Valkenburg.